

ODVJETNIČKI URED KARLO NOVOSEL

SJEDIŠTE: RADNIČKA CESTA 32, ZAGREB, HRVATSKA
TELEFON: 00 385 1 48 30 383, 00 385 1 48 30 378
FAX: 00 385 1 48 31 553
MOBITEL: 00 385 98 508 997
OIB: 55154913324

Datum: U Zagrebu, dana 01.03.2024. godine

**USTAVNI SUD REPUBLIKE
HRVATSKE
Trg sv. Marka 4
10 000 Zagreb**

Poziv na broj: RA-1/2024

Pravna stvar:

Predlagatelj: **UDRUGA U IME OBITELJI** sa sjedištem u Zagrebu, Vankina ulica 2, OIB: 27741674988,

koju zastupa odvjetnik Karlo Novosel sa sjedištem pisarnice u Zagrebu, Radnička cesta 32, OIB: 55154913324;

Radi: ocjene suglasnosti s Ustavom RH

Naš broj: 043/18-005

Predaja: izravno putem prijamne pisarnice suda

**PRIJEDLOG ZA POKRETANJE
POSTUPKA OCJENE SUGLASNOSTI
ZAKONA O DRŽAVNIM MATICAMA (NN 96/1993, 76/2013, 98/19,
133/22) (NADALJE U TEKST: ZM)
S USTAVOM REPUBLIKE HRVATSKE**

2X

predlagatelja

OVLAŠTENJE ZA PODNOŠENJE PRIJEDLOGA

Temeljem članka 38. stavka 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (NN 13/91, 71/99, 99/99, 24/01, 63/01, 29/02, pročišćeni tekst 49/02) (nadalje u tekstu: UZUSRH), a kojim je propisano da svaka fizička i pravna osoba ima pravo predložiti pokretanje

postupka za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14) (nadalje u tekstu: Ustav) to predlagatelj podnosi ovaj prijedlog radi ocjene ustavnosti ZM-a.

ODREDBE ČIJA SE USTAVNOST OSPORAVA I ODREDBE USTAVA ILI ZAKONA KOJE SU POVRIJEĐENE OSPORAVANIM ODREDBAMA

Predlagatelj ovime osporavaju ustavnost slijedećih odredbi ZM-a:

»Članak 9.a

Promjena spola kao izmjena podataka u temeljnom upisu upisuje se u maticu rođenih na temelju rješenja nadležnog upravnog tijela. Rješenje o upisu promjene spola u maticu rođenih donosi se na temelju mišljenja nadležnog tijela o promjeni spola ili o životu u drugom rodnom identitetu, sukladno medicinskoj dokumentaciji nadležnog liječnika ili zdravstvene ustanove. Način prikupljanja medicinske dokumentacije iz stavka 1. ovoga članka te utvrđivanje uvjeta i pretpostavki za promjenu spola i života u drugom rodnom identitetu, propisat će se posebnim propisom.«.

Prema pravnom stajalištu predlagatelja ovdje navedene odredbe pobijanog zakona čija se ocjena suglasnosti s Ustavom traži nisu suglasne s odredbama članka 3. Ustava, 5. Ustava, članka 59. Ustava i članka 70. Ustava.

Naime, člankom 3. Ustava propisano je:

«...vladavina prava...najviša su vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske...»

člankom 5. Ustava propisano je:

*«...U Republici Hrvatskoj **zakoni moraju biti u suglasnosti s Ustavom, a ostali propisi i s Ustavom i zakonom...**»*

člankom 59. Ustava da:

*«...Svakom se jamči pravo na zdravstvenu zaštitu **u skladu sa zakonom...**»*

člankom 70. Ustava da:

«...svatko ima pravo na zdrav život...svatko je dužan, u sklopu svojih ovlasti i djelatnosti, osobitu skrb posvećivati zaštiti zdravlja ljudi...»

Naime, a kako je vidljivo iz PRAVILNIKA O NAČINU PRIKUPLJANJA MEDICINSKE DOKUMENTACIJE TE UTVRĐIVANJU UVJETA I PRETPOSTAVKI ZA PROMJENU SPOLA I/ILI ŽIVOTA U DRUGOM RODNOM IDENTITETU (NN 132/2014) (NADALJE U TEKSTU: PRAVILNIK) i ZM-a Pravilnikom se normira uređivanje način prikupljanja medicinske dokumentacije – što nije sporno za pravni propis ranga pravilnik, no predlagatelj ovim prijedlogom problematizira članka 9a ZM-a jer se istime pitanje „utvrđivanja uvjeta i pretpostavki za promjenu spola ili život u drugom rodnom identitetu“ (čl. 1. i 8-9.) prenosi na Pravilnik. Premda nadnaslov iznad

članaka 8-10. Pravilnika glasi: „II. Utvrđivanje uvjeta i pretpostavki za promjenu spola ili o životu u drugom rodnom identitetu“ iste odredbe bi trebale biti proceduralne, a ne materijalno-pravne naravi.

Obzirom na činjenicu da zakonodavac na Ustavom propisani način - zakonom nije propisao pod kojim pretpostavkama, tko, kada, do kada, koliko puta itd. smije promijeniti spol odnosno zakonom nisu propisane temeljne materijalno pravne pretpostavke zaštite zdravlja odnosno zdravstvene zaštite u pogledu uvjeta i pretpostavki za promjenu spola ili o životu u drugom rodnom identitetu gore citirane odredbe ZM su protivne Ustavu Republike Hrvatske, i to obzirom da se u gore navedenoj odredbi članka 9a, propisuje da će «*Način prikupljanja medicinske dokumentacije iz stavka 1. ovoga članka te utvrđivanje uvjeta i pretpostavki za promjenu spola i života u drugom rodnom identitetu, propisat će se posebnim **propisom**...*», dok gore navedeni članak 59. Ustava propisuje da se «*...Svakom se jamči pravo na zdravstvenu zaštitu **u skladu sa zakonom**...*» stoga upravo *propis*, kako je to stipulirano odredbom članka 9a ZM-a može biti jedino upravno zakon, a ne pravilnik.

Povrh toga, a za slučaj da će Ustavni sud tumačiti kako bi odredba članka 9a stavka 2. ZMa propisivala namjeru zakonodavca da se njome uređena materijalna pitanja uređuju podzakonskim propisima, a ne zakonom, ista odredba je iz svih gore već navedenih razloga protivna člancima 3., 5. i 70. Ustava, a napose članku 50. Ustava koji jasno određuje da se materijalno pravo na zdravstvenu zaštitu uređuje zakonom, a ne podzakonskim propisima.

Dakle, a zaključno svemu navedenome, tek kad bi osoba ispunila zakonske pretpostavke (npr. da je punoljetna) onda bi mogla temeljem pravilnika skupljati dokumentaciju po kojoj će Nacionalno zdravstveno vijeće donijeti konačnu odluku. Dakle, pitanje promjene spola i života u drugom rodnom identitetu je pitanje **prava na identitet i prava na zdravlje** i kao takvo se ne može uređivati podzakonskim propisom kakav je Pravilnik. Postupanjem suprotno navedenome, a kako je uređeno osporavanim propisima, vladavina prava je ozbiljno ugrožena, ne postoji zakon o promjeni spola odnosno zakonske odredbe koje bi isto uređivale, a promjenu spola i život u drugom rodnom identitetu uređuje podzakonski propis - Pravilnik, koji isto zapravo ne uređuje, što *ergo* znači da se mišljenja Nacionalnog zdravstvenog vijeća donose bez uporišta u propisima.

Predlagatelj ovime dodatno ukazuje sudu na sudsku praksu i shvaćanje suda iz odluke U-II-1665/2005 od 7. veljače 2007. (NN 29/07) u kojoj sud iznosi zaključak da se „pravilnikom, kao podzakonskim aktom, ne mogu mijenjati ili dopunjavati odredbe zakona“ iz čega jasno proizlazi da se njime ne mogu niti stvarati odnosno zasnivati prava.

ZAKLJUČAK

S obzirom na sve navedeno, to predlagatelj predlaže Ustavnom sudu Republike Hrvatske donijeti sljedeću

ODLUKU

I. Pokreće se postupak za ocjenu suglasnosti sa Ustavom:

- članka 9a ZAKONA O DRŽAVNIM MATICAMA (NN 96/1993, 76/2013, 98/19, 133/22)

II. Ova odluka objavit će se u Narodnim novinama Republike Hrvatske.

U IME OBITELJI

koju zastupa: